

בש"פ 637/14 - פלונית נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 637/14

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

העוררת: פלונית

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד במ"ת
49086-06-13 מיום 30.12.2013 שניתנה על-ידי
השופטת ד' מרשק מרום

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוויצר

החלטה

1. בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת ד' מרשק מרום) הורה בהחלטה מיום 30.12.2013 על חילוט סך של 7,500 ₪ מתוך סך של 10,000 ₪ שהופקד בקופת בית המשפט כחלק מתנאי שחרור בנה של העוררת מבית המעצר ל'מעצר בית', בעקבות הפרת תנאי השחרור. העוררת מבקשת לבטל את החילוט.

2. נגד בנה של העוררת הוגש כתב אישום בעבירות סחר, הובלה ונשיאת כלי נשק, סחר והספקת סמים, קשירת קשר לביצוע עבירות אמל"ח וסמים, קשירת קשר לפגיעה בגופם של אחרים וחבלה בכוונה מחמירה. על-פי כתב האישום, פעל בנה של העוררת ביחד עם אחרים כחבורה עבריינית שעסקה בצורה מאורגנת ושיטתית בסחר בסמים, וברכישה, הצטיידות והובלת אמצעי לחימה לישראל לשם פעילות עבריינית. כל המעשים הללו נעשו לכאורה בתקופה משמעותית, שבמהלכה גם הסתכסכו בני החבורה עם יריביהם, והאחרונים עשו שימוש בנשק חם וירו לעבר הראשונים.

עמוד 1

ניכרת בכתב האישום מעורבות בנה של העוררת בעסקי הסמים ובעסקאות נשק ואמצעי לחימה. ביום 8.8.2013 החליט בית המשפט המחוזי (השופטת ו' מרוז) לשחרר את בנה של העוררת ממעצר בתנאי 'מעצר בית' מלא בביתה של העוררת, בפיקוחה-שלה ושל אישה נוספת. ביום 30.10.2013 הקל בית המשפט המחוזי בתנאי השחרור והתיר לבנה של העוררת לצאת את ביתו בשעות היום בליווי צמוד של אמו לצורך הפעלת עסק שבבעלותו.

3. דא עקא, ביום 13.11.2013 לפני הצהריים עזב בנה של העוררת את מקום 'מעצר הבית', בלעדיה, ונסע לקניון "רננים" על מנת להפגש עם חברה;

ביום 30.11.2013 בשעת צהריים עזב בנה של העוררת את מקום 'מעצר הבית', בלעדיה, ונמצא במסעדה בתל-אביב ביחד עם בת-זוגו;

ביום 3.12.2013 נחקר בנה של העוררת באזהרה ושוב הובהרו לו תנאי שחרורו. אף על פי כן, בצהרי יום 15.12.2013 עזב בנה של העוררת את מקום 'מעצר הבית', בלעדיה, וביחד עם אחר הגיע במכונית לחניון האתר "חמי געש" בקיבוץ געש. השניים נכנסו למתחם המלחחות, עקרו את מנעול אחד התאים, פרצו אותו ונטלו מתוכו ארנק, בגדים ומפתח למכונית, והאחר פרץ אליה.

4. בעקבות הדברים הללו, הגישה המשיבה בקשה לעיון חוזר בשאלת המעצר. מבוקשה ניתן לה, ובנה של העוררת נעצר עד תום ההליכים. בד בבד ביקשה המשיבה לחלט את הערבויות הכספיות על מנת להראות לעוררת ולבנה כי יש משמעות של ממש לחתימה על ערבות ולהפקדה כספית, וכי יש לשלם על הפרת התנאים אשר היוו נדבך מהותי בהחלטה מלכתחילה על השחרור ממעצר. בית המשפט המחוזי לקח בחשבון את מצבה הבריאותי והכלכלי הקשה של העוררת, בד בבד עם העובדה שלא מילאה את תפקידה כמפקחת, והורה כאמור על חילוט בסך של 7,500 ₪.

5. בעררה טוענת העוררת על מצבה הכלכלי הקשה, על כך שלוותה כספים כדי לשמש ערבה לבנה, וכי אין ביכולתה לפרוע את ההלוואות שנטלה. בדיון בעל-פה הוסיפה העוררת וטענה על מר-גורלה: גרושה, בת 58, מתגוררת בשכירות סוציאלית בדירת עמידר, מתקיימת מקצבת הבטחת הכנסה מביטוח לאומי, וסובלת מבעיות בריאותיות המקשות עליה במציאת עבודה. בנה האחד, בן 35, כיום במאסר, יוצא ובא בבתי הסוהר מגיל צעיר, גרוש ולו שני ילדים שאינם במשמורתו. בנה השני, הוא העציר הנ"ל, מסובך בחובות כספיים. בְּתָה, נשואה, עובדת כספרית. לשני הבנים אין הכנסות קבועות, הם אינם תומכים במשק הבית. העוררת תומכת בהם, מלינה אותם בביתה, ודואגת למזונם. בהתחשב בכל אלה, ביקשה העוררת לבטל את החילוט ולהשיב לה את הכסף.

6. מנגד טען ב"כ המשיבה על כך שעוד מלכתחילה נקבעו סכומי ההפקדה והערבויות בהתחשב עם המצב הכלכלי הקשה. מדובר בהפרות חוזרות ונשנות, בכללן גם עברות נלוות, ויש הכרח לחלט את הערבויות, מחמת המסוכנות הרבה והצורך להבטיח את האמון בחלופת המעצר. העוררת הפרה את האמון, והסיכון כאמור התממש. לבד מכך, החילוט לא נעשה מתוך הערבות שעליה חתמה העוררת, אלא מסכום הכסף המזומן שהופקד בקופת בית המשפט. יתכן שהעוררת היא אשר טרחה בהשגתו, אבל אין לה מעמד בבקשת החילוט, אלא לבנה, שעל שמו נעשתה ההפקדה, והוא לא ער כלל על החילוט.

7. אכן, מצבה של העוררת מעיק ונוגע ללב. חייה קשים. ברם, אין ניתן להעתר לעררה. אני מאמין לה כי היא זו

שעשתה והתייגעה עד אשר גייסה את סכום הכסף (₪ 10,000) שהופקד בקופת בית המשפט. אך להבדיל מערבות צד ג' שעליה חתמה (בסך של 5,000 ₪), ההפקדה הכספית אינה על שמה, אלא על שם בנה. לעוררת אין מעמד בדין לערור על החלטת החילוט מכוחו של בנה. בית המשפט המחוזי רשאי היה להורות על חילוט מלא של שני סכומי הכסף הנ"ל, אך הסתפק במחציתם, מתוך התחשבות במצבה של העוררת. הלכה למעשה, מתוך ערבות צד ג' שעליה חתמה, לא חולט כל מאומה, אלא רק מההפקדה הכספית של בנה.

8. זאת לזכור ולהזכיר, את התכלית שביסוד חילוט מעין זה. אחריות כבדה מוטלת על מי שנטל על עצמו מלאכת פיקוח על נאשמים בתנאי 'מעצר בית'. המפקח מגן על הציבור מפני מסוכנותו של המפוקח. כמעט ואין מי שיפקח על המפקח. הכסף לא יענה את הכל, אבל כוחו עמו במישור ההרתעתי. ידע הערב, כי אם לא יפקח כהלכה צפוי כספו לרדת לטמיון; ידע המפוקח, כי פועל יוצא מהפרת תנאי השחרור הוא חילוט, שפגיעתו קשה בקרוביו אשר נאותו לערוב לו. אם הוא בר-דעת והגון, לא ירצה לגמול רעה תחת טובה.

9. משאבים רבים מוקדשים לתהליך הבחינה והשקילה של חלופת מעצר, הכל מתוך מגמה להימנע מפגיעה שאינה מוכרחת בחירותם של חשודים ונאשמים, כדי שלא יושמו מאחורי סורג ובריח במעצר עד תום ההליכים. שירות המבחן מתגייס למלאכה, קרובי משפחה וחברים, סנגורים ופרקליטים, בית המשפט, ועוד לרוב, משאבים כספיים ואנושיים. אחר כל הדברים הללו, מתקבלת החלטה אם ניתן לסמוך על מפקחים מוצעים, אם ניתן לבטוח במפוקחים, ומהם תנאי השחרור. שומה לדקדק ולהקפיד עם מפקחים ומפוקחים שכשלו, כדי לשמר רמה של אָמון, על מנת ש'מעצר בית' אכן יוכל לשמש חלופה הולמת ואפקטיבית לבית המעצר. שחרור ממעצר בד בבד עם חילוט ערבויות בגין הפרת תנאי השחרור, הריהם שטר ושוברו בצדו.

10. הערר נדחה.

ניתנה היום, ל' בשבט התשע"ד (31.1.2014).

שׁוֹפֵט